

Az új, innovatív üzleti modellek fenntarthatósági aspektusai

Dr. Zilahy Gyula

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

55. Közgazdász-vándorgyűlés, Eger, 2017. szeptember 7-9.

Fenntartható üzleti modell

,egy olyan üzleti modell, mely a vásárlók számára nyújtott magasabb érték segítségével versenyelőnyhöz juttatja a vállalkozást és hozzájárul a vállalat és társadalom fenntartható fejlődéséhez'

,a business model that creates competitive advantage through superior customer value and contributes to a sustainable development of the company and society'

Forrás: Lüdecke-Freund, 2010

Normatív követelmények - 1

„Az értékpropozíció mérhető ökológiai és/vagy társadalmi értéket nyújt a gazdasági értékkel összhangban”

„The value proposition provides measurable ecological and/or social value in concert with economic value.”

Forrás: Boons and Lüdecke-Freund, 2013

Kérdések:

- ▶ Kiegyensúlyozottság és összehatás
- ▶ A hatások mérése

Példák:

- ▶ Interface Inc.
- ▶ Chemical leasing (Henkel)

Normatív követelmények - 2

„A kérdéses vállalat nem terheli át társadalmi és környezeti problémáit/hatásait a beszállítóira.”

„The focal company does not shift its own socio-ecological burdens to its suppliers.”

Forrás: Boons and Lüdecke-Freund, 2013

Kérdések:

- ▶ Fenntartható beszállítói lánc menedzsment
- ▶ Életciklus szemlélet
- ▶ „Scope”

Példák:

- ▶ [Patagonia](#)
- ▶ [Fairphone](#)

Normatív követelmények - 3

A vállalat tevékenysége arra ösztönzi a vásárlóit, hogy saját maguk is felelősséget vállaljanak a fogyasztásukért és a kérdéses vállalat tevékenysége által érintett csoportokért'

,The customer interface motivates customers to take responsibility for their consumption as well as for the focal company's stakeholders'

Forrás: Boons and Lüdecke-Freund, 2013

Kérdések:

- ▶ Mit értünk fenntartható fogyasztáson?
- ▶ Sufficiency vs. vállalati érdekek

Példák:

- ▶ [,The worn ware' campaign](#)
- ▶ [Ara, the modular phone](#)

Normatív követelmények - 4

,A pénzügyi modell lehetővé teszi a költségek és hasznok megfelelő elosztását és figyelembe veszi a vállalat ökológiai és társadalmi hatásait'

,The financial model reflects an appropriate distribution of economic costs and benefits & accounts for the company's ecological and social impacts.'

Forrás: Boons and Lüdecke-Freund, 2013

Kérdések:

- ▶ A költségek és hasznok pénzértékének a meghatározása
- ▶ Externális hatások

Példák:

- ▶ Interface Inc.
- ▶ Chemical leasing (Henkel)

A fenntartható üzleti modellek technológiai archetípusai

1. Az anyag- és energiahatékonyság növelése
2. Hulladékok hasznosítása: ipari ökológia
3. Megújuló energiahordozók és természetes folyamatok használata

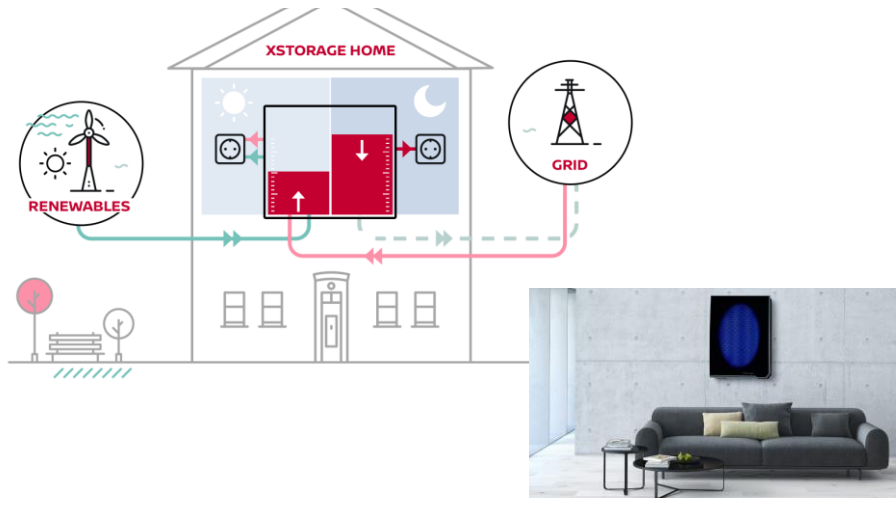
Példák:

1. Szennyezés megelőzés, lean manufacturing, dematerializáció
2. Alacsony szénkibocsátású megoldások
3. Újrahasználat, hasznosítás, körforgásos gazdaság, ipari ökológia/ipari szimbiózis
4. Kiterjesztett gyártói felelősség
5. Biomimicry, green chemistry

Példa: ,Nissan Vehicle to Grid'

Példa: ‚Nissan xStorage’

A fenntartható üzleti modellek társadalmi archetípusai

1. A funkcionalitás előnyben részesítése a tulajdonlás helyett
2. Gondoskodó (stewardship) szerep vállalása
3. Az ‚elégéses’ (fenntartható) fogyasztás támogatása

Példák:

1. Termék-szolgáltatás rendszerek, a termék-élettartam növelése
2. A biodiverzitást védő programok, fair trade
3. A fogyasztók egészségének és jólétének a támogatása
4. ‚Lassú divat’ ‚slow food’
5. Mértékletes vállalkozás (‚frugal business’), felelős disztribúció és promóció

A fenntartható üzleti modellek szervezeti archetípusai

1. Új célok/működési forma meghatározása
2. Tevékenységek ,magasabb fokra emelése' (,scaling up') - minőségi és mennyiségi növekedés

Példák:

1. Új típusú szervezetek: pl. társadalmi vállalkozások, szövetkezetek
2. ,Base of the pyramid' megoldások
3. Rugalmas, otthoni munkavégzésen alapuló rendszerek
4. Együttműködésen alapuló megoldások
5. Nyílt innováció (,Open innovation')
6. Közösségi finanszírozás (,Crowd sourcing')

Fenntarthatósági dilemmák

1. Környezeti hatások a teljes életciklus alatt
2. Az egyedi megoldások teljesítménye vs. rendszerbe kapcsolásuk
3. Az elterjedést gátló tényezők: műszaki, politikai, szervezési, emberi
4. A fogyasztók hozzáállása
5. Hosszú távú társadalmi hatások a kultúrára, életmódra (pl. Spotify)

Empirikus eredmények: az OSZKÁR tapasztalatai

„In drive sharing systems car owners drive their own cars and contrary to car sharing companies transactions happen between the driver and the passenger (without the involvement of the platform owner)”

Empirikus eredmények: az OSZKÁR tapasztalatai

1. Magyarországi alapítás 2007-ben
2. Működési terület: Magyarország és környező országok
3. Tipikus utazások: két nagy/közepes méretű település között
4. Külföldi utak
5. Kb. fél millió felhasználó (2017 eleje)
6. Alkalmi és professzionális felhasználók

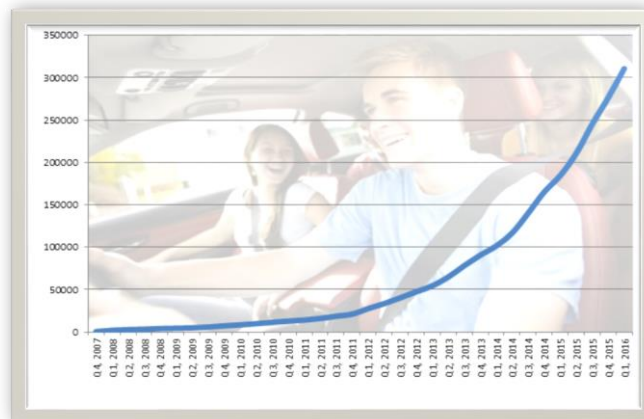
OSZKAR.COM: Prácser Attila

Rita 44 éves Ápoló
"Mindenki nagyon empatikus, megbízható"
Oszkározni mindinkább természetesen az olcsóbb vitelár miatt, az ismerkedés és annak tudata miatt szeretek, hogy én is segíthetek ezzel másnak az útköltségeinek csökkentésében. Minden alkalommal

Botond 58 éves főiskolai oktató
"Telekocsival élvezet az utazás"
Mint autós, aki rendszeresen utazik, nagyon hasznosnak találom. Egyrészt a költségmegosztással mindenki jól jár, másrészt rengeteg új és érdekes emberrel ismerkedhetek meg. Telekocsival élvezet az utazás :-)

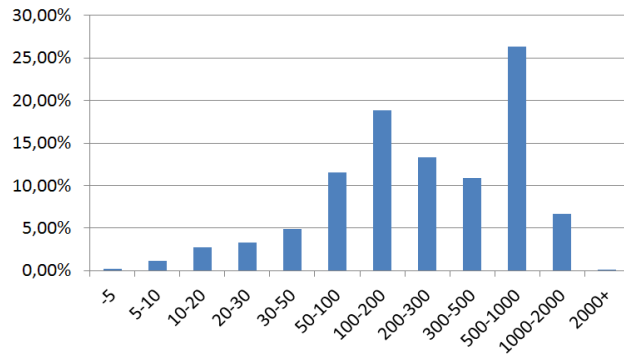
Szűcs 29 éves gyógyterapeuta
"Sokan kérdezik, hogy hogyan van bátorságom fiatal lányként egyedül beülni idegenek autójába?"
Sokan kérdezik, hogy hogyan van bátorságom fiatal lányként egyedül beülni idegenek autójába? Több mint evv éve

A felhasználók számának alakulása

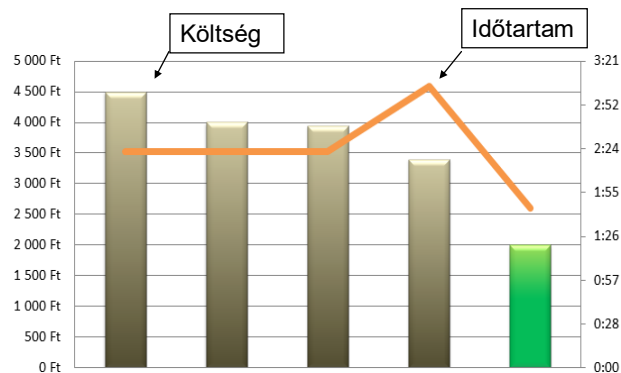
Forrás: Prácser A., Oszkár

Az utazások távolság szerinti megoszlása

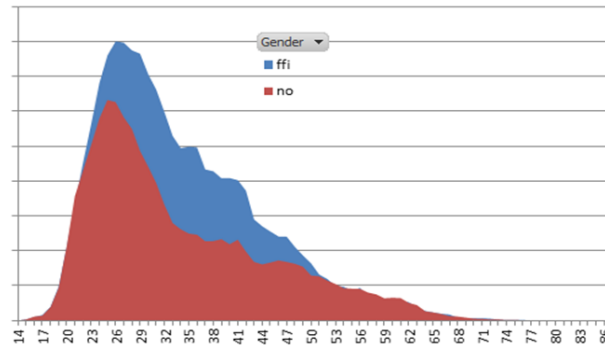

Forrás: Prácser A., Oszkár

Az utazás költsége és ideje: Oszkár vs. egyéb közlekedési módok

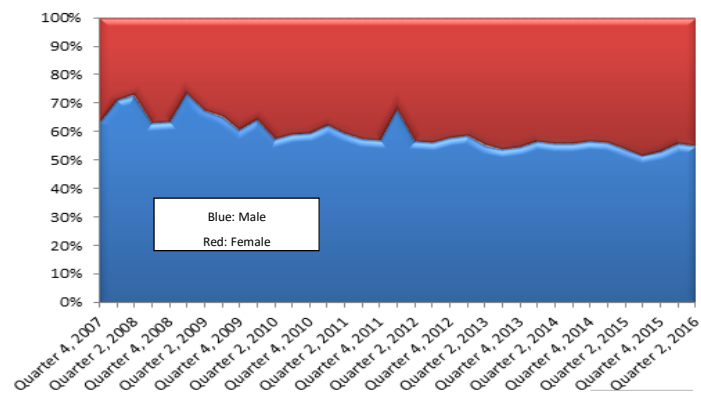

A felhasználók kor szerinti megoszlása

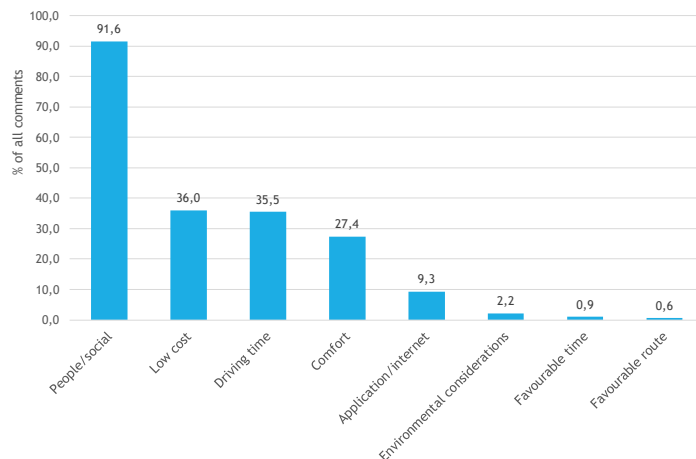
Forrás: Prácser A., Oszkár

A felhasználók nemek szerinti megoszlása

Forrás: Prácser A., Oszkár

Az OSZKÁR használatát motiváló tényezők

Forrás: Prácser A., Oszkár

További kutatási tervek

1. Az elmúlt tíz év tapasztalatainak a feldolgozása: a rendszer terjedése, résztvevők
2. Az eredmények összevetése más adatbázisokkal (tömegközlekedés, baleseti statisztika, stb.)
3. A motivációk pontosabb megértése, a várható tendenciák megállapítása
4. Környezet- és gazdaságpolitikai következtetések levonása

Köszönöm figyelmüket!

zilahy@eik.bme.hu